Atmopadesha

આત્મોપદેશ

Document Information

Text title : Atmopadesha

File name : Atmopadesha.itx

Category : misc, vedanta, advice, advice

Location : doc_z_misc_general

Author : Durgaprasad DvivedI

Transliterated by : Aruna Narayanan narayanan.aruna at gmail.com

Proofread by : Aruna Narayanan narayanan.aruna at gmail.com

Latest update : April 18, 2020

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

December 25, 2021

sanskritdocuments.org

આત્મોપદેશ

શાસ્ત્રપ્રતિષ્ઠા ગુરુવાક્યનિષ્ઠા
સદાત્મદૃષ્ટિઃ પરિતોષપુષ્ટિઃ ।
ચતસ્ર એતા નિવસન્તિ યત્ર
સ વર્તમાનોઽપિ ન લિપ્યતેઽઘૈઃ ॥ ૧॥

શાસ્ત્રોં કા ભલી પ્રકાર જ્ઞાન હો ઔર ગુરુ કે વાક્ય મેં નિષ્ઠા હો; સદા જગત્ કો આત્મા રૂપ સે હી દેખતા હો ઔર અટલ સન્તોષ હો, યે ચાર બાતેં જિસમેં મૌજૂદ હો વહ કર્મ કરતા પ્રતીત હોવે તો ભી ઉસકો પાપ કા સ્પર્શ નહીં હોતા ।

ઉદ્દેશ્યભેદેન વિધેયભેદે
શાસ્ત્રાણ્યનેકાનિ ભવન્તિ તાવત્ ।
તત્રાસ્તિ કૈરાદ્રિયમાણમેવ
વિભાવનીયં પરમાર્થસિદ્ધ્યૈ ॥ ૨॥

ભિન્ન-૨ ઉદ્દેશ કો લેકર ભિન્ન-૨ ઉપદેશ હોતા હૈ ઔર ઇસી પ્રકાર સે નાના શાસ્ત્રોં કી ઉત્પત્તિ હુઈ હૈ, ઇસલિયે આસ્તિક પુરુષ કો ચાહિયે કિ અપને પરમાર્થ કી સિદ્ધિકાલ મેં ઉન સબકી ઓર આદર ભાવ રખે ।

વ્યાખ્યાવલેનાભિનિવેશભાજા
પ્રમેયભેદો બહુધાભ્યુદેતિ ।
તત્રાસ્તિ માત્સર્યકલઙ્કમુક્તા
મુક્તાવદાતા ધિષણા પ્રમાણમ્ ॥ ૩॥

અનુરાગ સે યુક્ત હોકર વિદ્વત્તા કે બલ વ્યાખ્યા કરને સે હી તત્ત્વ કે જ્ઞાન મેં મત ભેદ ઉદય હોતા હૈ । ઐસે સમય જિસકી બુદ્ધિ મત્સર કે દૂષણ સે રહિત, સમાન ઔર શુદ્ધ હો વહી પ્રમાણ હૈ ।

તર્કોઽપ્રતિષ્ઠો શ્રુતયો વિભિન્ના
નૈકો મુનિર્યસ્ય વચઃ પ્રમાણમ્ ।
ધર્મસ્ય તત્ત્વં નિહિતં ગુહાયાં
મહાજનો યેન ગતઃ સ પન્થાઃ ॥ ૪॥

તર્ક સે તો પદાર્થ કા જ્ઞાન હી નહીં હોતા, શ્રુતિયોં કા આપસ મે વિરોધ દેખા જાતા હૈ, કોઈ એક ભી ઐસા મુનિ હૈ નહીં, જિસકા વચન હમ સર્વથા પ્રમાણ માન સકેં ઔર ધર્મ તત્ત્વ તો અત્યન્ત ગૂઢ હૈ, ઐસી અવસ્થા મે મહાપુરુષ જિસ માર્ગ સે ચલતે હોં, ઉસી માર્ગ સે જાના યહી ઠીક હૈ ।

અનેકશાસ્ત્રાર્થવિમર્શનેન
તત્તન્મહાવ્યક્તિનિદર્શનેન ।
ત્રૈકાલિકજ્ઞાનવિકસ્વરેષુ
મહાજનત્વં ગુરુષૂપદિષ્ટમ્ ॥ ૫॥

નાના શાસ્ત્રોં કો અચ્છી તરહ સે પઢ લેને સે તથા ઉનમેં જિસકો મહાવ્યક્તિ બતાયા હૈ ઉસસે (યહ જાન પડતા હૈ કિ) તીનોં કાલ કા જ્ઞાન રખને વાલે ગુરુઓં કો હી મહાજન બતલાયા ગયા હૈ ।

યદેકતત્પુત્રકલત્રમિત્ર-
વિદ્વેષ્યુદાસીનચરાચરં હિ ।
તન્નામરૂપાખ્યવિકારવર્જં
બ્રહ્મેતિ વેદાન્તવિદો વિદન્તિ ॥ ૬॥

જો (પરબ્રહ્મ) એક હૈ વહી પુત્ર, સ્ત્રી, મિત્ર, શત્રુ, ઉદાસીન તથા સબ ચર ઔર સ્થિર જગત્ રૂપ સે ભાસતા હૈ વહી નામ રૂપ કે વિકાર સે રહિત ઐસા બ્રહ્મા હૈ, ઐસા વેદાન્ત કે જાનને વાલે કહતે હૈં ।

તદાત્મરત્નં ન બહુશ્રુતેન
ન વા તપોરાશિબલેન લભ્યમ્ ।
પ્રકાશતે તત્તુ ગુરૂપદિષ્ટ-
જ્ઞાનેન જન્માન્તરખણ્ડકેન ॥ ૭॥

વહ આત્મા રૂપી રત્ન, વિદ્વત્તા યા પાણ્ડિત્ય પ્રાપ્ત કરને સે
નહીં લાભ હોતા ઔર બહુત તપ કરકે ઉસકે બલ સે ભી આત્મ
જ્ઞાન નહીં હોતા; પરન્તુ શ્રીગુરુ કે ઉપદેશ સે ઉત્પન્ન હુએ જ્ઞાન
સે વહ આત્મ તત્ત્વ પ્રકટ હોતા હૈ જિસસે ફિર જન્મ નહીં હોતા ।

જાત્યા ગુણેન ક્રિયયા ચ સમ્યક્
  ગતપ્રમાદો વિદધદ્વિધેયમ્ ।
લભેત યત્તેન સદૈવ તુષ્યન્
  યતેત ભાગ્યાર્પિત કાર્યકાયઃ ॥ ૮॥

જન્મ, ગુણ ઔર કર્મ કે અનુસાર, પ્રમાદ ન કરતે હુએ
વિહિત કર્મ ઠીક-૨ કિયા કરે । જો કુછ પ્રાપ્ત હો ઉસી
મે સદા સન્તુષ્ટ રહકર દેહ કો પ્રારબ્ધ કે ઊપર છોડકર
(આત્મ પ્રાપ્તિ કે લિયે) યત્ન કિયા કરે ।

નિષ્કામ ચિત્તેન કિલૈકતાનઃ
  પરામૃશન્વસ્તુ ગુરૂપદિષ્ટમ્ ।
ઉદારભાવો રચયેત સૌખ્યં
  પરં પરેષામપિ કિં સ્વનિષ્ઠમ્ ॥ ૯॥

નિષ્કામ ચિત્ત સે એકાગ્રતા પૂર્વક ગુરુ કે ઉપદેશ કે અનુસાર
ઉદાર બુદ્ધિ વાલા પુરુષ પર સે ભી પર ઐસે આત્મા મેં રહે હુએ
સુખ કી ભાવના કરે ।

ઇતિ આત્મોપદેશ સમ્પૂર્ણમ્ ।

Proofread by Aruna Narayanan narayanan.aruna at gmail.com

Atmopadesha

pdf was typeset on December 25, 2021

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*